

بسمه تعالی

مصوبات کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات

مصوبه شماره 3 جلسه شماره 252 مورخ 1395/11/10

کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات در جلسه شماره 252 مورخ 1395/11/10 با توجه به لزوم رفع موانع محدود کننده سطح رقابت در بازار ارتباطات و فناوری اطلاعات کشور و افزایش رضایت مندی مشتریان و پیرو بند 8 مصوبه شماره 1 جلسه شماره 191 مورخ 1393/3/29، پیشنهاد سازمان در خصوص مقررات حاکم بر قدرت مسلط بازار (Significant Market Power) در کشور را بررسی و به شرح ذیل تصویب کرد.

مقررات حاکم بر قدرت مسلط بازار (Significant Market Power) در کشور

1- تعاریف

اصطلاحات و عبارات بکار برده شده، هریک دارای معانی زیر است:

- 1-1 - **کمیسیون:** کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات
- 2-1 - **سازمان:** سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی
- 3-1 - **ارایه دهنده خدمات:** شخص حقوقی که در چارچوب ضوابط و مقررات جاری کشور دارای صلاحیت راه اندازی شبکه و یا ارایه خدمات ارتباطی و فناوری اطلاعات در کشور است.
- 4-1 - **قدرت مسلط (SMP):** ارایه دهنده خدماتی که مطابق با شرایط و ضوابط این مصوبه دارای توانایی تعیین قیمت، مقدار عرضه یا تقاضای کالا یا خدمات یا شرایط قرارداد باشد.
- 5-1 - **بازار:** به فضایی جغرافیایی یا مجازی اطلاق می شود که در آن خریداران و فروشندگان، کالاها و خدمات مشابه یا جانشین نزدیک را مبادله می کنند.
- 6-1 - **بازارهای مرتبط (Relevant Markets):** آن دسته از بازارهای ارایه خدمات ارتباطی و فناوری اطلاعات که با دارا بودن ویژگی-هایی از قبیل انحصار طبیعی یا قانونی برخی از ارایه دهندگان خدمات، امکان اختلال در بازار یادشده وجود داشته باشد و مقررات حاکم بر قدرت مسلط، در این بازارها بر ارایه دهندگان خدمات دارای قدرت مسلط اعمال می شود.
- 7-1 - **مشترک:** هر شخص حقیقی یا حقوقی که به موجب قرارداد با ارایه دهنده خدمات، مجاز به استفاده از شبکه و یا خدمات ارتباطی و فناوری اطلاعات است.
- 8-1 - **اصل شفافیت در ارایه خدمات:** اطلاع رسانی، ارایه و انتشار اطلاعات مربوط به خدمات قابل ارایه به مشترکان توسط ارایه دهنده خدمات، بدون تبعیض و به نحوی که دسترسی و درک آن برای عموم مشترکین مقدور باشد.
- 9-1 - **عمده فروشی ظرفیت:** واگذاری بخشی از ظرفیت شبکه و یا خدمات یک ارایه دهنده خدمت به سایر ارایه دهندگان خدمات (غیر از نمایندگان فروش) بر اساس قرارداد عمده فروشی مطابق با ضوابط پروانه ارایه دهنده خدمات و یا مقرراتی که به تصویب کمیسیون رسیده یا خواهد رسید.
- 10-1 - **امکانات پایه:** امکاناتی است در اختیار قدرت مسلط که استفاده و بهره برداری از آنها در بازارهای عمده فروشی برای سایر ارایه دهندگان خدمات لازم است. مصادیق امکانات پایه توسط کمیسیون تعیین می شود.
- 11-1 - **شبکه دسترسی:** انواع خطوط ارتباطی و تجهیزات مرتبط آن اعم از سیمی و بی سیم که مشترک را به اولین نقطه دسترسی شبکه ارایه دهنده خدمات متصل می کند.

مقررات حاکم بر قدرت مسلط بازار (Significant Market Power) در کشور

12-1 - **الگوی مرجع (Reference Interconnection Offer):** الگو و چارچوب مرجع اولیه شفاف، غیر تبعیض آمیز و با جنبه‌های رقابت عادلانه برای تدوین قرارداد عمده‌فروشی در زمینه‌های مختلف از جمله اتصال متقابل بین قدرت مسلط و دیگر ارایه دهندگان خدمات.

13-1 - **انحصار طبیعی:** وضعیتی در بازارهای مرتبط که در آن یک ارایه دهنده خدمات، به دلیل نزولی بودن هزینه متوسط ارایه خدمات قادر است خدمات خود را به قیمتی عرضه کند که دیگر ارایه دهندگان خدمات با آن قیمت قادر به ورود یا ادامه فعالیت در بازار نیستند.

14-1 - **انحصار قانونی:** وضعیتی در بازارهای مرتبط که به موجب قانون، فعالیت خاصی در انحصار یک یا چند ارایه دهنده خدمات قرار گرفته باشد.

15-1 - **سهم بازار:** تعداد واحد محصول فروخته شده (Unit of Sale) در هر بازار مرتبط توسط هر یک از ارایه دهندگان خدمات تقسیم بر تعداد کل محصول به فروش رسیده در بازار مزبور.

2 - تعیین بازارهای مرتبط و قدرت مسلط در آنها

1-2- مقررات حاکم بر قدرت مسلط صرفاً در بازارهای مرتبط که در آنها قدرت مسلط تعیین شده است، اعمال می‌شود. مصادیق بازارهای مرتبط و واحد محصول در آنها در حال حاضر در پیوست شماره 1 این مصوبه تعیین گردیده است. کمیسیون در صورت لزوم در مصادیق بازارهای مرتبط بازنگری می‌نماید.

2-2- قدرت مسلط تعیین شده در هر یک از بازارهای مرتبط، موظف به رعایت مقررات مصوبه حاضر می‌باشد.

3-2- سازمان موظف است حداکثر ظرف مدت دو ماه پس از ابلاغ این مصوبه بر مبنای اطلاعات سال قبل، قدرت مسلط در هر یک از بازارهای مرتبط را تعیین و اعلام نماید. این فهرست باید حداکثر ظرف مدت سه ماه از ابتدای هر سال شمسی بروزرسانی شود.

4-2- بر اساس بررسی سازمان اگر یک ارایه دهنده خدمات در هر یک از بازارهای عمده فروشی شبکه یا عمده فروشی خدمات سهم بازار بالای بیست و پنج درصد (25%) را در اختیار داشته باشد، قدرت مسلط محسوب می‌شود. در بازارهای خرده فروشی خدمات، ارایه دهنده خدماتی که سهم بازار بالای پنجاه درصد (50%) را در اختیار داشته باشد قدرت مسلط محسوب شده و در صورت دارا بودن سهم بازار از بیست و پنج درصد (25%) تا پنجاه درصد (50%)، در صورتی قدرت مسلط محسوب می‌شود که حداقل دارای یکی از شرایط ذیل باشد:

n دارای انحصار طبیعی یا قانونی در بازار عمده فروشی مرتبط با بازار خرده فروشی باشد.

n تعداد ارایه دهندگان خدمات در آن بازار به حد اکثر سه ارایه دهنده خدمات محدود شده باشد به نحوی که سهم بازار یکی از آنها نیز کمتر از بیست درصد (20%) باشد.

3 - الزامات عمومی حاکم بر ارایه خدمات توسط قدرت مسلط

الف - الزامات حاکم بر تمامی بازارهای مرتبط

3-1- قدرت مسلط باید اصل شفافیت را در تمامی خدماتی که به مشترکین در بازارهای مرتبط عرضه می‌کند رعایت نماید. مصادیق رعایت این اصل شامل و نه محدود به، موارد ذیل است:

3-1-1. انتشار اطلاعات قیمتی (تعرفه) و غیر قیمتی خدمات عرضه شده (کیفیت، شرایط استفاده، موارد تشویقی و مانند آنها) به نحوی که دسترسی و درک آن برای عموم مشترکین مقدور باشد.

3-1-2. انتشار اطلاعات کافی در مورد بسته‌های خدمات ارایه شده و آزادی مشترک در انتخاب آنها.

3-1-3. مطلع ساختن مشترکین در خصوص هرگونه تغییر در شرایط دریافت خدمات پس از انعقاد قرارداد.

مقررات حاکم بر قدرت مسلط بازار (Significant Market Power) در کشور

- 3-1-4. ارایه اطلاعات مربوط به قراردادهای فی مابین با هر یک از ارایه دهندگان خدمت در زمینه عمده فروشی، در صورت درخواست سایر ارایه دهندگان خدمات که مطابق با ضوابط و مقررات، امکان انعقاد قرارداد مشابه با وی را دارا می‌باشند.
- 3-1-5. انتشار پروانه و سایر ضوابط ارایه خدمات که از سوی سازمان یا سایر مراجع قانونی به دارنده پروانه ابلاغ شده است مگر در مواردی که به تشخیص سازمان یا مرجع قانونی ذیربط مفاد آن محرمانه و یا غیر قابل انتشار است.
- 3-2- سهمداری قدرت مسلط به صورت مستقیم و غیر مستقیم در سایر ارایه دهندگان خدمات که خدمات مشابه با موضوع پروانه قدرت مسلط ارایه می‌نمایند در بازارهای مرتبط ممنوع است.
- تبصره:** در صورت وجود مواردی از سهمداری در ارایه دهندگان خدمات مشابه پیش از ابلاغ این مصوبه، سازمان موظف است مراتب را ظرف حداکثر سه ماه از زمان ابلاغ این مصوبه اعلام نموده و قدرت مسلط نیز ملزم است طبق برنامه زمانی مورد تأیید سازمان سهام خود را واگذار نماید.
- 3-3- اشخاص حقیقی و حقوقی که بیش از پنج درصد (5%) در قدرت مسلط سهامدار باشند نمی‌توانند در ارایه دهندگان خدمات مشابه موضوع پروانه قدرت مسلط یا شرکت‌هایی که مستقیماً سهامدار آن هستند، سهام داشته باشند.
- 3-4- قدرت مسلط در هیچ یک از بازارهای مرتبط، حق انعقاد قرارداد انحصاری در زمینه واگذاری امکانات و تجهیزات شبکه ویا ارایه خدمات ارتباطی و فناوری اطلاعات را ندارد و در صورت انعقاد هرگونه قرارداد با حداقل یک ارایه دهنده خدمات یا یک مشترک، در صورت تقاضای هریک از ارایه دهندگان خدمات یا مشترکین دیگر مبنی بر انعقاد قرارداد مشابه، باید قرارداد مزبور را با آنان نیز منعقد نماید.
- تبصره:** در موارد خاص که محدودیت طبیعی یا فنی برای دسترسی و استفاده از امکانات وجود دارد، مقررات مصوب کمیسیون ملاک عمل خواهد بود.
- 3-5- قدرت مسلط نباید در دسترسی به خدمات، محصولات، اطلاعات، قیمت‌گذاری، توافقنامه سطح خدمات و سایر شروط مربوط میان مشترکین تبعیض قائل شود.

ب - الزامات حاکم بر بازارهای عمده فروشی

- 3-6- قدرت مسلط در بازارهای مرتبط عمده فروشی، باید حداکثر ظرف مدت سه ماه از ابلاغ این مصوبه مطابق با الزامات تعیین شده در این مصوبه پیش نویس الگوی مرجع را برای هر خدمت، تهیه و به سازمان ارایه نماید. سازمان ظرف مدت حداکثر یک ماه نسبت به جمع بندی و تنظیم الگوی مرجع نهایی برای هر خدمت اقدام و آن را ابلاغ خواهد کرد.
- تبصره:** در مورد الگوی مرجع اتصال متقابل (Reference Interconnection Offer) مصوبه شماره 1 جلسه شماره 234 کمیسیون و اصلاحات بعدی آن ملاک عمل خواهد بود.
- 3-7- تعرفه خدمات عمده فروشی قدرت مسلط، باید به تأیید کمیسیون برسد. شیوه قیمت گذاری این خدمات توسط کمیسیون بر مبنای قیمت تمام شده با سود متعارف (Cost Plus) خواهد بود. قدرت مسلط و سایر ارایه دهندگان خدمات طرف قرارداد با او، موظف به رعایت دقیق تعرفه مصوب کمیسیون هستند.
- 3-8- پیش نویس الگوی مرجع که به سازمان ارایه می‌گردد، باید در برگیرنده مفاد ذیل باشد:
- 3-8-1. امکانات و ظرفیت شبکه (اعم از تعداد پورت، پهنای باند و مانند آن) که قدرت مسلط متعهد است در طول مدت اعتبار قرارداد عمده فروشی در اختیار ارایه دهنده خدمت قرار دهد و تعهدات متقابل ارایه دهنده خدمات برای خرید آن.
- 3-8-2. سازوکار درخواست ظرفیت و اتصال به شبکه قدرت مسلط و تعهدات طرفین در این فرایند.

- 3-8-3. توافقنامه سطح خدمات (Service Level Agreement) شامل سطوح ارائه خدمت، نحوه اندازه گیری و سنجش تخطی از آن‌ها، نحوه جبران خسارت و ضمانت‌های اجرایی آن.
- 4-8-3. تعرفه مصوب کمیسیون، نحوه صدور صورتحساب و تسویه حساب دوره‌ای.
- 5-8-3. سازگاری استانداردهای فنی طرفین به نحوی که تفاوت استانداردها ویا تغییر در فناوری در مدت قرارداد، وقفه‌ای در ارائه خدمات به مشترکین ایجاد ننماید.
- 6-8-3. نحوه حل اختلافات.
- 7-8-3. شرایط خاتمه قرارداد یا همکاری.
- 9-3- در قرارداد فی مابین قدرت مسلط با ارائه دهندگان خدمات باید تاکید شود که قدرت مسلط صرفاً با اجازه کتبی سازمان می‌تواند نسبت به قطع خدمات و یا کاهش امکانات واگذار شده به ارائه دهندگان خدمات طرف قرارداد، اقدام کند.
- تیسره:** سازمان ظرف مدت یک هفته نسبت به اعلام نظر در مورد قطع خدمات و یا کاهش امکانات واگذار شده اعلام نظر می‌کند.
- 10-3- قدرت مسلط باید ضمن رعایت قوانین و مقررات کشور و مصوبات کمیسیون، تمهیداتی را فراهم سازد تا تمامی ارائه دهندگان خدمات، امکان دریافت خدمات عمده فروشی بر اساس الگوی مرجع را داشته باشند.
- 11-3- قدرت مسلط موظف است امکانات پایه موجود مورد نیاز برای سایر ارائه دهندگان خدمات را در چارچوب مقررات و تعرفه‌های مصوب کمیسیون ارائه کند. کمیسیون در هر زمان که لازم بداند مصادیق امکانات پایه در خدمات عمده فروشی را مورد بازنگری قرار خواهد داد.
- 12-3- سازمان می‌تواند در هر یک از بازارهای مرتبط برای تعریف امکانات پایه، سازوکار درخواست و تامین آن و تعاملات بین قدرت مسلط با دیگر ارائه دهندگان خدمات در این خصوص، نسبت به تهیه دستورالعمل اجرایی و ابلاغ آن اقدام نماید.
- 13-3- قدرت مسلط باید امکان دسترسی به شبکه و خدمات عمده فروشی خود را به نحوی فراهم کند که هیچگونه تمایزی از لحاظ کیفیت خدمات میان آنچه به مشترکین خود ارائه می‌نماید و آنچه در اختیار دیگر ارائه دهندگان خدمات قرار می‌دهد قائل نشود.
- 14-3- ارائه دهنده خدمتی که به صورت همزمان در دو بازار عمده فروشی و خرده فروشی مرتبط با یکدیگر، قدرت مسلط شناخته شود، موظف است از اولین سال مالی پس از این مصوبه، حساب‌های مالی عمده فروشی و خرده فروشی را به تفکیک در دو بازار عمده فروشی و خرده فروشی مربوط محاسبه نموده و آن را در صورتحساب‌های حسابرسی شده توسط مراجع قانونی به تفکیک ارائه نماید. در صورت عدم جداسازی حساب‌های مالی (Accounting Separation) در این دو بازار در مهلت مقرر، سازمان مجاز است علاوه بر اعمال محدودیت‌های مذکور در ماده 5، مقررات و ضوابط جداسازی ساختاری را برای تصویب به کمیسیون پیشنهاد نماید.

ج - الزامات حاکم بر بازارهای خرده فروشی

- 15-3- تعرفه خدمات جدید یا تغییر تعرفه مصوب خدمات فعلی برای قدرت مسلط در بازارهای خرده فروشی بر اساس پیشنهاد کتبی قدرت مسلط (به همراه مستندات و دلایل توجیهی) به سازمان و تصویب کمیسیون تعیین خواهد شد.
- 16-3- پیشنهاد تعرفه خدمات خرده فروشی برای ارائه دهندگان خدمتی که به صورت همزمان در دو بازار عمده فروشی و خرده فروشی متناظر با یکدیگر، قدرت مسلط شناخته شوند، پیش از تصویب الگوی مرجع خدمات عمده فروشی نظیر آن، امکان پذیر نمی‌باشد.

17-3- قدرت مسلط موظف است پیش از اعلام عمومی رایبه انواع بسته‌های خدماتی یا بسته‌های تشویقی، نوع بسته و تعرفه پیشنهادی آن را به تایید سازمان برساند. سازمان ظرف مدت حداکثر دو هفته مراتب را بررسی و نظر خود را کتباً به او اعلام می‌نماید. عدم رایبه نظر سازمان در موعد مقرر به منزله تایید خواهد بود.

4 - اخلال در رقابت

هر گونه فعالیت یا اقدام توسط قدرت مسلط که امکان سوء استفاده از قدرت و موقعیت او را در بازار فراهم سازد، از جمله مصادیق اخلال در رقابت و سوء استفاده از وضعیت اقتصادی مسلط مذکور در مواد 45 و 46 قانون اجرای سیاستهای کلی اصل 44 قانون اساسی، شامل استتکاف از معامله (رایبه خدمات)، قیمت‌گذاری تبعیض‌آمیز، تبعیض در شرایط معامله (رایبه خدمات)، قیمت‌گذاری تهاجمی، اظهارات گمراه‌کننده، فروش یا خرید اجباری، عرضه خدمات غیراستاندارد (بدون توافقنامه سطح خدمات)، مداخله در امور داخلی و یا معاملات بنگاه یا شرکت رقیب، ممنوع است. سازمان موظف است با نظارت موثر بر بازار، مصادیق احتمالی چنین فعالیت‌ها و اقداماتی را شناسایی و اقدامات لازم را برای پیشگیری و ممانعت از وقوع آنها به عمل آورد.

5 - نحوه برخورد با تخلفات و اعمال جرایم

5-1- در صورت تخلف قدرت مسلط از مصوبه حاضر، سازمان می‌تواند متناسب با تخلف، در هریک از موارد ذیل برای وی محدودیت اعمال نماید:

5-1-1. واگذاری ظرفیت‌های شماره‌گذاری (Numbering) جدید.

5-1-2. جذب مشترک جدید در بازار خرده‌فروشی (در موارد تخلف در بازارهای عمده‌فروشی نظیر آن)؛

5-1-3. رایبه خدمات جدید خرده‌فروشی؛

5-1-4. اعطای منابع رادیویی جدید یا اصلاحات مربوط به آن.

5-2- تخلفات محرز قدرت مسلط، از طریق پرتال سازمان به اطلاع عموم می‌رسد. اطلاع‌رسانی عمومی سازمان از طرق مقتضی دیگر بلامانع است.

5-3- در صورت تخلف از مقررات توسط قدرت مسلطی که در بازار سرمایه (بورس یا فرابورس) حضور دارد، به طوریکه این تخلفات تاثیر بر حساب‌های مالی سالیانه او داشته باشد، همچون جریمه نقدی، لزوم استرداد وجوه دریافتی از مشترکین یا جبران نقدی خسارت آنها و مانند آن، سازمان باید مراتب را با ذکر تخلفات و تبعات مالی موثر بر حساب‌های مالی سالیانه رایبه دهنده خدمت مزبور، کتباً به اطلاع سازمان بورس و اوراق بهادار برساند.

5-4- سازمان در مقاطع زمانی شش ماهه تخلفات موضوع این مصوبه را به کمیسیون گزارش می‌کند.

5-5- تفسیر مفاد این مصوبه صرفاً به عهده کمیسیون است.

پیوست 1

تعیین بازارهای مرتبط و واحد محصول در هر یک از آنها

بازارهای مرتبط حوزه ارتباطات کشور به سه نوع عمده فروشی شبکه، عمده فروشی خدمات و خرده فروشی خدمات تفکیک می شود. نام بازارهای مرتبط و نیز واحد محصول در آن به شرح جدول 1 است.

جدول 1: بازارهای مرتبط و واحد محصول در آن

نوع بازار	نام بازار مرتبط	واحد محصول در بازار مرتبط
عمده فروشی شبکه	انتقال بین استانی و بین الملل	پهنای باند بر حسب بیت بر ثانیه
	انتقال ترافیک درون استانی	پهنای باند بر حسب بیت بر ثانیه
	دسترسی ثابت	تعداد خط واگشایی شده
عمده فروشی خدمات	صوتی داخلی وارده به شبکه تلفن ثابت	دقیقه
	صوتی داخلی وارده به شبکه تلفن همراه	دقیقه
	صوتی صادره از تلفن ثابت	دقیقه
	انتقال ترافیک دیتا و صوتی بین استانی و بین الملل	• دقیقه (صوتی) • پهنای باند (برای دیتا)
	انتقال ترافیک درون استانی	پهنای باند بر حسب بیت بر ثانیه
	دسترسی تلفن همراه	تعداد سیم کارتهای فعال
	دسترسی پهن باند ثابت	تعداد پورت فعال
خرده فروشی خدمات	صوتی ثابت	تعداد خطوط فعال
	داده ثابت	تعداد پورت فعال
	تلفن همراه	تعداد سیم کارتهای فعال